

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Responsorijs breuibus Horarum. XIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

pite, vt in primo Responsorio Natalis Domini, Paschatis, & 1. Domin. Aduentus, ad denotandam plenam notitiam & perfectionem Sanctorum, idem *ibidem*. Repetitio post *Gloria Patri* debet esse breuior quam post Versum, Radulph. *Proposit.* 12. quod apud nos non raro fit, vt dimidiata repetatur periodus, quæ est ante Versum, à Choro; quia in gratiarum actione ad Deum impares & diminutifumus, ait Radulph. *ibidem*.

6 Quando dicitur *Te Deum*, Romani omittunt nonum Responsorium, & octauo addunt *Gloria Patri*, Radulph. *Propos.* 15. quod octauum Responsorium in Dominicis per annum est de Trinitate: *Duo Seraphim*, &c. quia ex Duran. *lib. 5. cap. 2.* antiquitus Lectio nona semper erat de Trinitate, cui respondebat nonum Responsorium de eadem. Cessauit Lectio, translatum est Responsorium in octauum locum, & succedit *Te Deum* in laudem Trinitatis, vice Lectiois de eadem.

7 In Ferijs seu Festis trium Lectio-num sumuntur Responsorialia è Nocturnis Dominicæ, seu Communi Sanctorum, eodem ordine & proportionem qua diximus de Absolutionibus & Benedictionibus supra *cap. 11. numero. 6. pag. 82.* Et quando desunt in tertio Nocturno Dominicæ, tunc in Feria quarta & Sabbato suppletur cum proximioribus Responsorijs, secundo & tertio Feriæ secundæ: neque alia est causa, quam necessitas cum vicinitate coniuncta.

8 Responsorialia primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à Festo Duplici, ponenda sunt in prima Feria sequenti, tamquam Historiæ principium, antequam dicantur alia Re-

sponsorialia; eadem ratione, qua initium libri legendum est ante alias eiusdem libri Lectiones: quæ verò non possunt dici, eo anno omittuntur. Neque visum est in recognitione Clementina Breviarij conuenire, vt pro recitatione primorum Responsoriorum fiat Officium de Feria, translato Semiduplici Festo, vel suppresso quandoque ob hanc causam Festo Simplici: quod aliàs fiebat cum admiratione populi, qui Missam de Sancto potius quam de Feria optabat audire. Excipe Dominicam secundam post Epiphaniam, de qua suo loco dicemus.

9. Responsorialia de Tobia, si in Dominica aut Ferijs secunda & tertia poni non possunt, ponantur Feria quarta: sed Feria quinta, ne eadem immediatè repetantur, poterunt dici *per* secundi Nocturn. Domin. eadem ratione qua dicitur de Lectionibus in Festo sanctorum Philippi & Iacobi in Sabbato ante Dominicam quartam post Pascha.

10 Tempore Paschali additur *Alleluia* ante Versum, non Versui: quod asserit de Romana consuetudine Radulph. *Proposit.* 12. quia in Versu non finitur Responsorium, sed in ea parte quæ à Choro repetitur; cui tamquam termino conuenit augmentum lætitiæ.

De Responsorijs breuibus Honorarum. CAP. XIV.

Reuia dicuntur tum in se, tum respectu præcedentium Lectionum breuiorum, id est Capitalorum. Vnde Radulph. *Proposit.* 12. appellauit Responsorialia magna, quæ capite præcedenti declarauimus. Eadem autem de his ferè dici possunt quæ de præcedentibus diximus, tum de forma, tum de causis mysticis. Adde

de eum Amalar. lib. 4. de Offic. cap. 3. duo conuenire Ecclesiastico viro, exhortationem ad fratres, quæ fit in Responsorio breui; & singularem ad Deum deprecationem, cum intentione recta in gloriam Dei: quæ attenduntur in versu Responsorij, & in addito *ψ. Gloria Patri.*

2 Omittitur *Gloria Patri* in tempore de Passione, resumiturque initium Responsorij, ob causam in *precedenti capite* allatam num. 3. pag. 89. ex Concil. Tolet. IV. Non omittitur in Officio nouem Lectionum, ita vt, si in Dominica Passionis commemoratio fiat in secundis Vesperis de aliquo Festo Semiduplici, in Completorio dicendus erit *ψ. Gloria Patri*: quia Festum est iam inchoatum earatione quam attulimus de sine Hymnorum de beata Virgine *suprà cap. 6. num. 15. pag. 73.* sed vide *infra Sect. sexta cap. 12. num. 8.*

3 Ad Primam fit variatio Versus pro varietate Festorum, vt in Rubrica *de his Responsorijs num. 3.* quæ mutatio habet eandem causam quas attulimus *suprà de sine Hymnorum vario in Festis cap. 6. num. 12. pag. 72.* Meminit Radulph. *Propos. 14.* mutationis huius in Natali Domini, Epiphania, Paschate & Ascensione Domini; de alijs Festis non loquitur: quare mutatio in his posterior est Radulpho. Decreuit Ioannes XXII. mutari in Festo Corporis Christi, in *Decreto sapius cit.* concurrentibus autem duobus Versibus proprijs, altero ratione temporis, altero ratione Festi, vt in Conceptione beatæ Virginis intra Aduentum; præferri debet ratio Festi & eius Octauæ, sicuti in sine Hymnorum fit: quare in Dominica *infra Octauam* dicemus, *Qui natus es de Maria Virgine, ad*

Primam; non autem, *Qui venturus es in mundum.*

4 In Aduentu accidit ad Nonam mutatio Versus, qui in Dominicis dicitur, *Domine Deus virtutum conuerte nos,* & in Ferijs dicitur, *Veni Domine, & noli tardare.* Reliqua sunt eadem ad omnes Horas. Querunt aliqui mysterium; sed nulla est alia ratio, nisi quod in feriali Officio dicuntur statim Preces, in quibus dicitur *ψ. Domine Deus virtutum,* &c. neque conueuimus idem bis dicere in eadem Hora. Hinc ergo variatio illius Versus.

5 Tempore Paschali adduntur duo *Alleluia,* ex auctoritate Romana, inquit Radulph. *Propos. 12.* & ex *Regula sancti Benedicti cap. 34.* quod alijs Festis nobilioribus conceditur, Natali Domini, Circumcisioni, Epiphaniæ, Festo Corporis Christi, & Transfigurationi; non tamen in his Festis adduntur ad Primam, & Completorium: & de Festo Corporis Christi negat Ioannes XXII. in *Decreto citato.* Additionis patet ratio, ad plenioram letitiam indicandam; vbi verba quasi defunt ob breuitatem Responsoriorum.

De Capitulis. CAP. XV.

1 **C**apitula, Lectiunculæ, Lectiones breues, paruulæ, Versiculi parui, Collationes, sunt idem apud Radulph. *Propos. 13. & 14.* Capitella vocat Hugo *lib. 2. cap. 1.* quia, inquit, capita sunt & principia variationis ad Horas, cum præcedentia sint semper eadem. Capitula quoque dicuntur, quia vt plurimum in Festis sumuntur de capitibus Epistolarum quæ leguntur in Missa, Duran. *lib. 5. cap. 2.*

2 Ambrosius fuit auctor Capitulorum ad Tertiam, Sextam, & Nonam.